

Kalotaszeg

A lap alapításának évei

1890. Gyarmathy Zsigáné

1912. Kós Károly

1990. Vasas Samu

Új sorozat, XXXII. évfolyam, 1.(201.) szám

2022 – Tavasz – Bánffyhunyad

Magyarország köztársasági elnöke
több kalotaszegi faluba is ellátogatott
erdélyi útja során

Quod licet Iovi...

A világ számos régiója mellett idén Kalotaszeg élete is felpetzdült a világiárvány okozta korlátozások után. Gyermeknapot, nőszövetségi találkozót és egyéb rendezvényeket sikerült újból megszervezni, és a Bánffyhunad környéki települések nagy erővel készülnek a Kalotaszegi Magyar Napokra. A tavaszi sátoros ünnepek környékén egy másik esemény is megmozgatott néhány kalotaszegi települést, ami a régió történetében egészen biztosan jeles alkalomnak számít, hiszen Magyarország köztársasági elnöke, Novák Katalin látogatta meg a kalotaszegieket. A köztársasági elnökasszony előzőleg Gyulafehérváron találkozott az erdélyi egyházi és világi főméltóságokkal, és részt vett Bethlen Gábor szobrának a felavatásán. Az esemény többnyire békésen zajlott, csupán egy román szenátor, talpig népviseletben próbálta megzavarni a szoboravató ünnepséget. A lelkes rendbontót Balog Zoltán református lelkész, országgyűlési képviselő nemes egyszerűséggel úgy fegyverezte le, hogy átölelte, és baráti csókkal üdvözölte. A rendbontó szenátor zavarában egyik lábáról a másikra állt, majd lógó orral elkullogott. Novák Katalin az erdélyi látogatása során kijelentette, hogy számára nincs első- vagy másodrendű állampolgár, mert ő minden magyar emberért felelősséget érez. Antall József óta megszokott dolog, hogy a nemzeti érzelmű magyarországi politikusok kifejezik a törődésüket az elszakított országrészekben élő nemzettársaik iránt. Egy szép gesztus, politikai szófordulat, amit nem nagyon szoktunk túlgondolni. Igen ám, csak hogy a romániai kisebbségi ügyeket a szíven viselő (?) államfő, és vele karöltve a helyi politikai elit ezt nem nézte jó szemmel. Rögtön különböző nyilatkozatokat adtak ki, amelyben siettek leszögezni, hogy

ők felelnek miértünk erdélyi (romániai) magyarokért, ők kell bennünket a tenyerükön hordozzanak, meg egyébként is: *el a kezekkel a mi magyarjainktól!*

Felesleges lenne ebbe a gesztusba is túl sok mindent megmagyarázni, csupán a helyi politikai elit szokásos megnyilvánulásának lehetünk szemtanúi. Igen ám, csak hogy alig pár héttel a jeles esemény után a kisebbségekért aggódó államelnökünk a külföldön élő román nemzetiségű állampolgárok napján, szinte ugyanazokat a szavakat mondta, amit a magyar köztársasági elnökasszony. A román elnök szerint május utolsó vasárnapja a szülőföldjük szeretetét szívükben hordozó, határon túl élő románok ünnepe, akiket egy erős, a történelmi viharok közepette is méltósággal megőrzött nemzeti identitás köt össze. Eleve érdekes kérdés, hogy ugyan miért is van külön napja a külföldön élő román állampolgároknak? Annyian megelégték a helyi életviszonyokat, a közéleti hangulatot, hogy inkább elmentek külföldre szerencsét próbálni – becslések szerint 5–6 millióan. Egy másik érdekes kérdés lenne az is, hogy amennyiben a román állam annyira aggódik a külföldön élő állampolgárok miatt, és annyira szoros ez a kapcsolat, akkor a jelenleg is zajló – amúgy helyi viszonyokra jellemző módon teljesen kaotikus – népszámlálás adatlapján miért nem kell megszámolni azokat a román állampolgárokat, akik több mint 11 hónapja hagyták el az országot?

A régi mondást, bármennyire is elcsépett, azért mindig újra lehet idézni, különösen akkor, ha a politika színpadán zajló játszmákkal kapcsolatban emlegetjük: *amit szabad Jupiternek, nem szabad a kisökörnek.*

„Almafák közt, napsávós félhomályban” A magyarvalkói irodalmi kertről

Kalotaszegen járva Magyarvalkó igen kedvelt turistacélpont, méltán, hiszen Árpád-kori temploma környezetével együtt festői. A dombon őrködő istenháza kettős várfalával körülöleli a kertet, ami nem pusztán egy hagyományos kültér, hanem háromhektárnyi csoda. Szoktuk is mondogatni, hogy édeni temetőkert, ősi, érintetlen, mely megállásra kész, és az állandóság biztonságával ajándékoz meg. Talán ezzel is magyarázható, hogy pár évvel ezelőtt bele mertünk fogni a Jékely Irodalmi Kert kialakításába.

Ha a kezdetekhez kanyarodunk vissza, akkor az 1800-as évek második felében járunk, ugyanis Mihály Elek (1833–1910), akkori magyarvalkói lelképásztor, gyümölcsfákkal ültette be a temetőt, sajátos jelleget adva a térnek. Első teendői közt szerepelt, hogy az itt talált vadfákat beoltotta, még a konfirmáló ifaktól is azt kérte, hogy hozzanak és ültessenek a temetőbe egy-egy vad gyümölcsfát, melyeknek ő gondját viselte. Életrajzában írja,

Az irodalmi kertben több rendezvényt szerveznek idén is Magyarvalkón

hogy hívei a gyümölcsfa-tenyésztést annyira megkedvelték, hogy egy idő után már nem lopták a gyümölcsöt bingyó korában, hanem csak a kész oltványt a temetőből, aminek ő örült, hiszen ez bizonyította a gyümölcsfák iránti érdeklődést. A pomológia iránti vonzalma és szeretete meghatározta tehát a valkói templomkertet, őshonos almafái azóta is ritkaságszámba mennek.

Papságban őt követte fia, Mihály Ákos (1867–1908), aki szintén szerette a kertészkedést, szívesen töltötte szabadide-

jét a fák között. Tudjuk róla, hogy művészlélek volt, így nem csoda, hogy megtervezte és megépíttette helyi ácsmesterekkel a zsindelel fedett és borított, tornácos-tornyos nyári kertlakot, a pavilont. Ez a kis faházikó a kert felső felének északkeleti részében kapott helyet, ahonnan széles kilátás nyílik a gyümölcsösre, a falura, a templomra és a környező dombokra. Varázslatos környezetében sokan megfordultak, a néprajzkutató Nagy Jenő feljegyzéseiben ír arról, hogy nagynénje, Kónya Gyuláné tiszteletes asszony sokszor itt tervezte meg virágmotívumokkal ékesített írásos és vágdalásos varrottasmintáit, Kónyáékon keresztül pedig a család több tagja és baráti köre élvezte a pavilon csendességét, mikor a lelkészcsaládhoz érkeztek vendégségbe. Így fordult meg erre felé Kós Károly, Áprily Lajos, de több nyarat is itt töltötte Áprily fia, Jékely Zoltán, akinek *Medárdus* című regényét a templomkert világa ihlette meg, az a leírás pedig, amelyet a *Kalotaszegi elégia* című költeményében megörökített, számunkra, valkaiak számára ma is személyes:

*Almafák közt, napsávós félhomályban,
ezüstösen áll a kis pavilon;
előtte egy sor bimbószárú mályva,
és bent anyámtól képek a falon,
bámulnak vissza a kisleánykorába.*

Megismerve lassan ezt a magyarvalkói örökséget, egyből igent mondtunk arra az ötletre, amivel sok évvel ezelőtt frissen ideköltözött lelkészcsaládként megkeresett bennünket Eplényi Anna tájépítész és Kardeván Lapis Gergely irodalomtörténész. Ők, mint akik könnyen Valkó-szerelmessé váltak kirándulásaik során, megálmodták és létrehozták az irodalmi kert koncepcióját, melynek lényege, hogy Jékely sorain keresztül figyeljük a tájat, fedezzük fel a kert és irodalom, a kint és bent, a történetek és hangulatok egymásba kapcsolódását. Így 2014 nyarán egy lelkes csapat állt össze, hogy konkrét valósággá váljon a terv, körvonala-zódjon az elképzelés. Pályázati forrásokból, Magyarország Külügyminisztériumának támogatásával valósulhatott meg a projekt, amin sok kéz dolgozott. A pavilont nagyon rossz állapota miatt alapjáig le kellett bontani, félretéve a tornác faragott oszlopait, hogy azokat az új tornácba is be lehessen építeni. Egyik különlegessége volt a munkának, hogy a rekonstrukciós tervek Mihály István építész, a fennebb említett híres magyarvalkói lelkészcsalád leszármazottja készítette, így sok szálon személyesen futott tovább a történet. Nagy segítségünkre volt Péterfy Sarolt irodalomtörténész is, Jékely Zoltán unokája, aki szakmailag ellenőrizte a múzeum információanyagát, valamint személyes, régi fotókat és kézírásokat is rendelkezésünkre bocsátott.

Így jött létre a Jékely Irodalmi Kert, mely földrajzi, művészettörténeti, néprajzi és irodalmi örökséget hordoz. Szerkezetében kettős tér érvényesül: egyrészt ott állnak a pavilon autentikusan berendezett emlékszobái, melyek képekben és sorokban mesélnek Jékely valkói kapcsolatairól, a faluban töltött napjairól, levelezéseiről, a Mihály családról és a falu tájszemléletéről, illetve Kónya Gyuláné Schéfer Teréz munkásságáról; másrészt körülveszi ezt a múzeumot, a pavilont maga a kert, amelyben tájolóvasó sétakönyvvel

indulhatunk felfedezőútra, hogy különböző állomásokon keresztül ismerkedjünk a tájjal, a valkói hangulattal. Az útkönyv frappáns feladatai interaktívvá teszik a szemlélődést, miközben olyan érdekességeket tudhatunk meg, hogy mi köze Szent Lászlónak az óriási egyséjtűek megkövesedett maradványához, a nummuliteszekhez, de elmélkedhetünk a kopjafákra írt matrikuláción is, amelyek tömören vázolnak föl életsorsokat. Sokak kedvence az erdő aljában található tájhinta, de gyakran használatban vannak a padok és a fák köré épített asztalpadok is, ahol meg lehet pihenni, el lehet csendesedni, vagy csak egyszerűen uzsonnát fogyasztani, a tájban gyönyörködni.

Hiszem és vallom, hogy ez a kert túlmutat önmagán, és olyan értékeket hordoz, melyeknek megőrzése minden jelenkori generáció feladata. Ehhez egy lépcső volt az irodalmi kert kialakítása, de hogy élet is legyen körülötte, következett egy újabb mérföldkő, az *Irodalmi pavilon* program-sorozat ötlete. Ez tulajdonképpen szervezett formája mindazon alkalmaknak, amelyeket a pavilon köré képzelünk el: író-olvasó találkozók, könyvbemutatók, színházi előadások, koncertek, felolvasóestek. Kinti tér lévén, alapvetően nyárra szűkülő rendezvények ezek, célcsoportját tekintve pedig vegyes korosztályt szólít meg, attól függően, hogy ki a meghívott előadó. Személyesen én úgy tekintek rá, mint egy lehetőségre falun, kint a természetben a kortárs magyar kultúrával találkozni, ilyen értelemben akár kalotaszegi irodalmi műhelynek is tekinthető, ahol az ember művelődhet, töltődhet, lelkileg-szellemileg gazdagodhat.

Legutóbbi programunkon, június 12-én, Gajdó Delinke színművész ajándékozta meg a közönséget *Szelíden és szilárdan* című előadásával, ami egy megrendítő, kiforrott hitvallás Szabó Magda műveiből életről, hitről, családról, hivatásról. A gyermekkor, szülői kapcsolat, házasság, íróvá érés mozzanatai gyönyörű válogatásában végig hallottuk Szabó Magdát, a gyöngéd, mégis szilárd jellem hangját, aki írói világán keresztül ma is szól, tanít, életmórszákat hint el bennünk. Különleges volt ezt a valkói templomkertben megtapasztalni.

Következő alkalmunkra e hónap végén kerül sor, ugyanis július 30-án Bertóti Johanna érkezik a pavilonthoz, hogy az összegyűlt gyereksereget megörvendeztesse kötetbemutató koncertjével. *Almából ki, körtébe be* című verseskötete maga a varázslat, melyben a szerző a legnagyobb természetességgel tud ráhangolódni a gyerekek világára. Örömmel várjuk, hogy versei gitár kíséretében fölcsendüljenek a valkói almafák között is.

Valahányszor jómagam a pavilon körül sétálok, eszembe jut, hogy mennyire hozzá tudunk nőni egy tájhoz, azokhoz a helyekhez, amelyek egyszerűségükkel, természetességükkel kötnek magukhoz. A Jékely Irodalmi Kert ilyen, az Irodalmi pavilon ilyen - egy lehetőség a szép meglátására és művelésére, a közösségi élmények megtapasztalására. Jó tudni ezt, de még jobb személyesen ellátogatni, hogy meggyőződjünk róla. Nagy szeretettel ajánlom mindenkinek!

Pap Ágnes

Kalotaszeg fél évszázada egy tanító néni szemével

A sárvásári tanítónéni elvesztésével Kalotaszeg egy olyan jeles személyiségtől vett búcsút, akit nehezen lehet majd pótolni - ha egyáltalán lehetséges ez. Épp halála előtt néhány nappal fogalmazódott meg bennünk a gondolat, hogy jó lenne még egy interjút készíteni vele, de sajnos mire ez megvalósult volna, a Teremtő magához szólította Bálint Ágneszt. Egy majd tíz évvel ezelőtti interjú azonban segít felidézni az emléket. (A cikk 2013-ban jelent meg a Szabadságban)

A közösségi élet az elmúlt évszázadban elképesztő átalakulásokon ment át, és bátran állíthatjuk, hogy gyakran nem a javunkra szolgáltak ezek az átalakulások. Egyre kevesebben tudják, hogy mit is jelentett a közösségi élet a média térhódítása és a közösségi oldalak elterjedése előtt. Még akad egy-egy néptanító, aki maga is nagyon sokat tett annak a közösségnek a formálásáért, alakításáért, amelyben évtizedeken keresztül végezte hivatását. Ilyen tanító volt Bálint Ágnes is, aki harminc esztendeig oktatta a gyerekeket Sárvásáron. Segítségével most eljutunk az internet, a digitális közösségek megszületése előtti kalotaszegi világba.

A nyolcvanöt esztendő tanítónéni úgy mesél szülőfalujáról, Magyarvalkóról, hogy közben szinte alig tud válogatni a felidézett emlékek között. Azt mindenesetre leszögezi, hogy nagyon sokat változott a falu képe, mint ahogyan egész Kalotaszegé is az elmúlt fél évszázadban. Bálint Ágnes 1928. január 22-én látta meg a napvilágot a valkói parókian, amikor Kónya Gyula lelkész pásztorolta a gyülekezetet. A lelképásztor hatesztendő korában vette magához a tanító néni édesanyját, aki azután is a parókian maradt, miután férjhez ment. Így vált a magyarvalkói lelkész és felesége a tanító néni keresztszüleivé. A Bálint család abban a szobában lakott, ahol most a parókia irodája található. Akkoriban sokkal nagyobb volt a gazdaság, minden segítő kézre szükség volt a papi lakon, ezért a kis Ágnes és a szülei is derekasan kivették a részüket a mezei munkából.

Az aratás valódi ünnepnek számított a békebeli időkben. A zenészek az aratókkal együtt kimentek a falu határába, és amíg a falubeliek hangos énekszó mellett vágták a rendet, kötötték a kévét, addig a cigányok muzsikáltak. Amikor az aratás végre lejárt, a csűrbe vonultak az emberek, ahol tovább húzták a zenészek a talpalávalót, a munkától elfáradt emberek pedig mulattak, ameddig az erejükben futotta.

Férjszerzés egy rántással

A valkói papné, Kónya Gyuláné, leánykori nevén Schéfer Teréz, Áprily Lajos feleségének a testvére volt. A varrottas terjesztését legalább olyan komolyan vette, mint annak idején Gyarmathy Zsigáné. Már az egészen apró leánykakat tanította varrásra, kiállításokat, vásárokat szervezett, hogy népszerűsítse a kalotaszegi nagyrásost. A tanító néni a szája sarkában huncut mosollyal mesél arról, hogy miként ismerkedtek meg a keresztszülei. Kónya Gyula akkoriban kolozsi lelképásztorként szolgált,

Kónya Gyuláné-emlékkiállítás Nyárszón 2011-ben – a széken Bálint Ágnes tanítónéni

és gyakran lejárt a fürdőre. A régi világ erkölcsi követelményei szerint nem fürödhetek együtt a férfiak a nőkkel, ezért egy kötél választotta el középen a medencét. A helyzet úgy alakult, hogy Kónya Gyula, és Schéfer Teréz is a kötél mellé került, és a csinos leány szemét vetett a fess fiatalemberre.

– Keresztmama mindig nagyon huncut volt. Amikor megöregedett, és beteg lett, még akkor is jó kedéllyel fogadta el a sorsát. A kolozsi fürdőben úgy hívta fel magára a figyelmet, hogy hirtelen megrántotta a kötelet, amibe keresztapám kapaszkodott, és majdnem egymás ölébe estek... – Hát így, a harmincas évek romantikus filmvilágába illő jelenetben ismerkedett meg a kolozsi, később magyarvalkói lelkész jövendőbelijével.

Kónya Gyula parókiáján mindig nagy volt a nyüzsgés. A templomkertben található házikóban, amit a helybeliek pavilonnak neveznek, gyakori vendég volt Áprily Lajos, Jékely Zoltán, sőt a tanító néni elmondása szerint Kós Károly is. A százéves épületet Mihályt Ákos tervezte, és bár az utóbbi időben nagyon sokat romlott az állapota, idén végre sikerül felújítania a magyarvalkói gyülekezetnek. Pap Ákos lelképásztor elmondása szerint a magyar kormány körülbelül 90 ezer lej értékű támogatást adott a pavilon rendbetételére. A felújítás során vissza szeretnék adni a hely tájkert jellegét, az épületben pedig kiállítást rendeznek be, ám emellett vendégfogadásra is alkalmas lesz a helyiség.

Versenyre az igével

Miután a négy osztályt elvégzi, Ági néni Kolozsvárra kerül a református iskolába. Még ma is emlékszik a régimódi sárga rézkeretes iskolapadokra, amelynek a lapjára különböző bibliai igéket írtak fel a tanárok. A gyerekek gyakran versenyre keltek, hogy ki tud több idézet megtanulni. Amikor konfirmáló korba ért, a Farkas utcai templomba járt kátéórákra – mintegy kétszáz gyerekkel együtt tették le a konfirmációi esküt a templomban. Később, amikor már a tanítóképzőt végezte, a Kétágú templomba járt ifjúsági órákra, segített a hitoktatásban. A vasárnapi iskolákat tartotta rendszeresen a gyülekezetben, amely aztán olyan tapasztalatot nyújtott számára, amit később is felhasználhatott. Az órák anyagát a lelképásztor legépelve adta oda a fiatal tanítónőnek, amit aztán meg is őrzött, és később a saját osztályában tartott vallásórákon nagyon jól felhasználta.

Fonóház felolvasóesttel

A tanítóképző elvégzése után Bálint Ágnes Aranyosgerendre kerül, hét évig tanítja az ottani gyerekeket. Az iskola sajnos a gyerekek létszámának drasztikus apadása után bezár, így a tanító néni Sárvásáron kap állást, ahol harmincévi tanítás után megy nyugdíjba. Amikor a faluba érkezett, akkor nem csupán a gyerekeket kellett megtanítania írni, olvasni. Az idősebb generáció tagjai között is akadtak néhányan, akik nem tanulták meg még a betűvetést. Többnyire pásztorok, vagy más elszigetelten élő emberek, akiknek úgynevezett analfabéta könyvet nyomtattak, ebből tanulták meg a betűvetést.

Nagyot téved, aki azt gondolja, hogy a digitális világ és a média térhódítása előtt nem létezett szórakozás. A tanító néni nem csupán a kisgyerekekkel foglalkozott, de fonóházat, színjátszó csoportot és különböző köröket indított. A színjátszó csoport elsősorban a maguk kedvtelésére adott elő kisebb színdarabokat, de több kalotaszegi településen is bemutatta műsorát.

– Némi bevételre is szert tettünk a fellépések alkalmával, és mivel akkoriban kezdett elterjedni a rádió, megegyeztünk abban, hogy veszünk egy ilyen készüléket, amit aztán majd a falu kultúrotthonában hallgatunk esténként – meséli a tanító néni.

A fonóházban, amíg az asszonyok a guzsallyal szorgoskodtak, Ági néni regényekből olvasott fel. Az asszonyok olyan kíváncsian várták a történet folytatását, mint amilyen izgatottsággal várják ma a háziasszonyok a szappanopera következő epizódját. Néha, amikor kissé elfáradt a felolvasásban, pár perc pihenőt tartott, ez idő alatt a rádiót vagy a lemezjátszót hallgatták az asszonyok. Évekkel később, amikor már megfilmesítették a regényeket, és már mindenki-

Európa legjobb ifjú tudósaival verseng a körösfői diáklány, aki játékot csinált a környezetvédelemből

Képzelnék el, hogy városaink tisztasága csupa játék és szórakozás, amire óvodások és tinédzserek azonnal rákattannak, mi pedig nem bánjuk, sőt örömmel csatlakozunk okostelefonunkkal. Rusty robottal a hátizsákból kiforduló műanyagpalack, a tömött utcai kukából lepördülő kávéspohár, a gondatlanul elhajított csokipapír megjelenik egy virtuális térképen, felszedjük, a város tiszta lesz, és mi beváltható digitális pontokat kapunk. Egy kalotaszegi lánynak köszönhetően a köztisztaság számítógépes játékká válhat, az átlagpolgár pedig környezettudatosabbá. Nóri teljesen új viszonyulásmódot talált fel a környezetszennyezési károk csökkentésére, a társadalmi tükör technológiát. Ötlete 122 pályázóé közül első lett júniusban egy rangos innovációs versenyen, a legjobb határon túli versenyző díját is elhozta. Ősszel Leidenben harmadmagával képviseli Magyarországot, Európa legjobbjai között.

– Hogyan támadt ez az ötleted?

– Nem isteni szikra, ami hirtelen kipattant a fejemből, inkább sok apró ötlet, sok kísérlet és próbálkozás eredménye. Van egy jegyzetfüzetem, és amikor valami ötletem

nek volt tévéje, gyakran említették a tanító néninek az asszonyok: „ezt fel tetszett olvasni a fonóházban!”

6:3, avagy játszd újra Tutti

Amikor már a tévé is megjelent, kölcsönt vettek fel az emberek közösen, hogy egy ilyen készüléket is beszerezhesenek. Ezt szintén a kultúrházban helyezték el, és esténként egybegyűltek, hogy figyelemmel kísérjék a nagyobb eseményeket. Előfordult, hogy egy nagyobb sporteseményre még a környező falvakból, sőt Kolozsvárról is eljöttek szurkolni az emberek. Itt a magyar adót is fogták. Ilyen esemény volt az évszázad meccse is, az 1953-as angol–magyar mérkőzés. Többen már napokkal a híres esemény előtt bejelentkeztek Kolozsvárról, a terem teljesen megtelt a mérkőzés idejére, így szurkolt mindenki az aranycsapatnak.

A tanító néni sajnos ma már többnyire ágyhoz kötött életet él. Fájdós lábai miatt nagyon nehezen mozog, ám ez sem akadályozza meg őt abban, hogy kézimunkázzon. Varni ugyan már nem bír, de néha leül az asztal mellé, és régi varrottas mintákat vet papírra. A rajzolást így nem hagyta abba a mai napig sem, és hűen őrizgeti a régi mintákat is, amiket még keresztmamája, Kónya Gyuláné hagyott reá.

A mai digitalizált, közösségi oldalakon élő világban is hasznos lenne egy-egy színjátszó csoportot, varróházat, vagy akár egy közös filmezést szervezni. Persze ennek a megvalósításához arra lenne szükség, hogy néha el tudjunk szakadni attól az úgynevezett virtuális közösségtől, ahol gyakran olyan emberekkel érintkezünk, akikkel talán személyesen még soha nem is találkoztunk.

Hover Zsolt

(Bálint Ágnes tanítónő június 5-én helyezték végső nyugalomba a sárvásári temető kertben)

támad, azt azonnal lejegyzem. Szerintem a legfontosabb, amibe jelenleg fektetnünk kellene, a globális problémák megoldása, hiszen a létszámában egyre csak növekvő emberiség nap mint nap óriási hitelt kölcsönöz környezetétől, hogy a több milliárd főre emelkedett népesség hétköznapi életvitelét fenntarthassa. Jelenlegi problémáink legtöbbje emberi hibákból és mulasztásokból ered.

Mivel falun nőttem fel, már kiskorom óta nagyon közel áll hozzám a természet, és amikor bekerültem a JZsUK-ba, akkor Kolozsvár utcáin vagy a parkokban sétálva zavart a közterületi szemét, megzavarta a kontemplációm, ezért mindenképp megoldást szerettem volna találni erre a problémára. Így született meg a társadalmi tükör koncepcióm, amely plusz edukatív szerepet láthat el, illetve amelyben a robotokat már nem csak munkaeszközként kezelünk.

Nóri projektjeiben találkozok és beteljesedhet a gyermekek és a fiatalok egyre szélesebb korosztályára jellemző szenvedélye a számítógépes és videójátékok iránt és a korábbi generációkéhoz képest jóval erőteljesebb, tudatosabb környezetvédelmi érzékenysége, a lakosság nagyobb részének a tiszta életterek iránti természetes igénye, az emberek társadalmi felelősségvállalási késztetése. Vagyis Rusty ragyogóan ötvözi a szórakozást, a játékot, a társadalmi szerepvállalást és közhasznosságot egy nagyon reális és sürgető probléma folyamatosan megvalósítható és hosszú távon fenntartható megoldására. És meg is jutalmazza a játékost. Összekapcsolja az embereket az „elérhetetlen” hatóságokkal, így a köztér tisztán tartása megszűnik az önkormányzatok kizárólagos feladatának lenni, s bár a szemét rendszerszintű összegyűjtését továbbra is annak megbízottjai végeznék, sokkal fontosabb szerep és befolyás jutna ebben a hétköznapi embereknek. Rustyval – és a jótékony célokra adományozható vagy vásárlási utalványokra váltható Trashcoinokkal – akár még azok is érzékenyíthetők, bevonhatók a mozgalomba, akik korábban simán földre dobták a szendvicses zacskót, hidegen hagyta őket a köztisztaság, a környezet-szennyezés.

Otthonához annyira ragaszkodik, hogy kilencedikesként megpróbált naponta ingáznia Kolozsvárra, de hamar be kellett látnia, hogy tarthatatlan mindennap 5 órákor elindulni és este hazaérkezni, így bentlakó lett. Iskolaidőben hétköznapjait gyakorlatilag a JZsUK épületében tölti: az alagsorban van az étterem, a tetőtérben a bentlakási szobák. Nagyjából rendszeresen délután 3 órákor érnek véget a tanórái, utána informatikát, robotikát tanít kisebb diákoknak, és edzésekre jár. A legjobban sporttal tud kapcsolódni: tenisz, röplabdázik, úszott, focizott, kosarazott is, sőt az idei Kilyéni-emlékversenyen első lett súlylökésben. Este 5-től 8-ig van a szilencium, ezenkívül lazításként hobbijával, a robotikával foglalkozik, sok informatikai szakmai tartalmat olvas, és filmeket néz.

Nóra sem mindig tudta, hogyan kell érdekesen, pontosan és meggyőző hatékonysággal bemutatni egy projektet szakmai zsűri előtt. A vetélkedőkön tapasztalatot szerzett, és megfigyelte, miben kellene fejlődnie. Rájött, hogy segítségre van szüksége, és nem habozott megkeresni a TUDEK-en megismert két fiatal tudóst. Mindahányszor beszélünk, nem győzi hangsúlyozni, mennyi segítséget kapott tőlük.

– Az Erdélyi Innovációs Műhelynek voltam és vagyok a mentoráltja, amelytől rengeteg segítséget kaptam. Mentora – Kiss Alpár, Gyenge Ervin és Kovács Róbert Jenő – szabadidőt és energiát nem sajnálva folyamatosan segítettek projektem megvalósításában, dolgozataim javításában és a megírásukhoz adott útmutatásaikkal, mindenképp példaképeimnek nevezhetem őket az elkötelezettségük, tudásuk és becsületességük miatt is. Amikor belevágtam ebbe a projektbe, sok lépésről még csak elképzelésem sem volt, nem volt elég fejlett az előadásmódom, az informatikába

való belátásom, ezért nagyon sokszor elakadtam, akár a programozási részben, akár az absztraktjaim megírásában és ilyenkor volt igazán meghatározó mentoraim és szüleim támogatása és segítsége – mondja Nóra, felidézve, bizony nem volt egyszerű két hétig titokban tartani az innovációs versenyen elért sikerét. Szüleivel és legközelebbi barátaival megosztotta a hírt, de osztálytársai, az iskola és a szélesebb nyilvánosság már csak a vakációban, a budapesti díjátadó után értesülhetett róla, ahova a teljesítményére büszke mentora és édesapja is elkísérte.

– A második fordulóra kisvideót, bemutatót és egy többoldalas dolgozatot kellett készíteni. A projektet négy zsűritagnak is bemutattam, akik nagyon barátságosak voltak, közülük némelyikre mentorként tekintettem. A második forduló végén egy tudományos konferencia alkalmával minden kidolgozásra javasolt projektet bemutattunk a diáktársaimmal az összes zsűritag jelenlétében, ezután már csak izgatottan vártam az eredményeket. Mióta Magyarországon kívüli diák is jelentkezhet, a vetélkedő történetében először fordult elő, hogy külföldi diák első helyezést ért el, ezért minden segítőknek elképesztően hálás vagyok.

Az első díj havi 30 ezer forintos ösztöndíjat jelent egy éven át a fiatalok szakmai, tudományos továbbfejlődésének támogatására, és Nóra elhozta a versenyt szervező Magyar Innovációs Szövetség legjobb határon túli pályázónak járó elismerését is, ami 100 ezer forint egyösszegű ösztöndíjjal jár együtt. A vetélkedőnek köszönhetően rengeteg kapcsolatot és ismeretséget tudott kiépíteni, a Rusty továbbfejlesztésére fordítható ösztöndíjak mellett magyarországi egyetemi felvételi esetén felhasználható 100 többletpontot és Tehetségútlevelet is kapott, utóbbi tekintélyes ösztöndíj lehetőségét hordozza, amennyiben Nóra anyországi egyetem diákjává válik – amire a díjátadón már meghívásokat is kapott.

Erdélyből két további pályázat kapott kiemelt dicséretet: a marosvásárhelyi Bolyai-líceumból Nagy Zsuzsanna és Újfalu Ábel munkája (Kollaboráció többügynökös megerősítő tanulásban, vezető tanár Fejér Magdolna), valamint a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumból Simon Dorka Boróka alkotása (Cerebromics, vezető tanár Gyenge L. Ervin és Réthi-Nagy Zsuzsanna).

Amikor legutóbb beszélünk, Nóra éppen a Vibe fesztiválról vonatozott hazafelé, Körösfőre, hogy késő délután továbbindulhasson a budapesti ELTE (Eötvös Loránd Tudományegyetem) nyári egyetemi táborába. Jövő nyáron érettségi és egyetemi felvételi informatikára – a lehetőségek között egyelőre Kolozsvár is ugyanúgy ott van, mint Budapest. Addig is nyári vakáció ide, fesztivál oda, Nóra már elkezdett készülni az őszi európai versenyre. Jókívánságainkhoz talán annyit fűzhetnék még: sokszor törtéjjen meg, hogy elő kell vennie azt a bizonyos ötletnoteszt.

Kerekes Edit

(a teljes interjú a szabadsag.ro oldalon olvasható)

Cibóka Sarok

(Szerkeszti: Péter Izabella óvónő)

Kedves kisebb és nagyobb gyerekek!

Szeretettel köszöntünk a Kalotaszeg folyóirat Gyermeksarok c. rovatában. E rovatot a 3–12 éves gyerekeknek (és szüleiknek) szánjuk, nektek készül, rólatok szól. Célunk, hogy olyan gyermekdalokat, meséket, kreatív barkácsötleteket, keresztretjevényeket, a szülők számá-

JANCSIK PÁL Mókus-iskola

Zöld erdőben, tölgyerdőben
Mókus Misi könnyedén
szökken, illan ágról ágra.
Szép időben, rút időben
egyensápkával fején
megy a mókus-iskolába.

A legvénebb tölgyre,
melynek ezer ága és boga,
gyűl a sok, sok mókusgyermek –
ez a mókus-iskola.
Híres tanítója van,
neve Bagoly Bertalan.
Tanítja a mókus nyelvet,
meg a mókus történelmet,
erdőrajzot, a légtornát,
s ő tartja az énekórát.
Amiképpen mondtam már,
mindezt szépen megtanulni
Mókus Misi ide jár.

Azazhog... nem éppen így van.
Misi kissé rossz gyerek.
Jegyei közt négyes is van,
csavarogni is szeret.

A múltkor is – szedte-vette! –
mókusunk eszébe vette,
hogy ő többet nem tanul.
Nézzétek csak a kis bugrist,
inkább fáról fára ugrik...
Tanuljon, ki gyáva nyúl!
Dorgálta őt Bertalan:
„Mért vagy oly haszontalan?!”

Sok az intőd, rossz jegyekkel
van tele a katalógus.
Ha így haladsz, sohasem less
belőled jó agronómus!”
De Misi a dorgálásra
nem is ügyel, rá se hajt,

mindegyre az erdőt járja,
halmozza a csínyt s a bajt.

Fékomadta, teremtette,
egyik híres-jeles tette
Misikének, lám, mi volt:
fölmászott egy fa ormára,
s Medve Márton nagy orrára
ejtett egy fenyőbort.
Kárörvendőn nézte Marcit, a
ki olyan hangosan rítt,
hogy körben a sok morózus
tölgy mind hangját visszhangozta,
mint valami énekkórus.

Nemrég épp az énekórán
tört ki miatta a botrány.
Bagoly Bertalan tanár úr
hegedűjén szól az „á”-húr,
és a hangot így megadván,
valamennyi kis tanítvány
az ő vezénylese mellett
harsány hangon dalba kezdett,
s mint az énekes rigók,
jókedvűen énekelték
mind a mókus-indulót.

De bozontos bundájába
Mókus Misi most se fért,
rikoltozott, mint a kánya,
lökdösődött és beszélt.
Énekében minden tónus
oly szörnyű volt, oly hamis,
hogy ettől már végleg bosszús
lett jó Bagoly Berci is.
ellenőrző füzetében,
s hazaküldte ízibe.

Ti hogyan képzeltek el Cibóka Danit? Rajzoljátok le, majd küldjétek el nekünk a cibokadani@gmail.com címre! Kívánunk nektek kellemes vakációt, hasznos időtöltést és találkozunk szeptemberben!

ra hasznos szakmai cikkeket tegyük közzé, amelyeket örömmel és haszonnal olvashattok, és amelyekben kedveteket lelitek. Együttl kérünk benneteket, hogy ötleteiteket, javaslataitokat, elkészült alkotásaitokat küldjétek el nekünk, hogy együtt tudjuk szerkeszteni e rovatot!

Hallottatok már Cibóka Daniról? Ő egy pajkos, hosszú, lompos farkú, kopé kis mókus, aki a közeli erdőben él, de gyakran ellátogat Kalotaszeg falvaiba. Képzeljétek, a múltkor épp munkába menet találkoztam vele, váratlanul ugrott elém az úton, aztán felszaladt a kerítés tetejére és onnan uzsgyi! tovább a fa ágaira. Nem mondom, egészen meglepődtem, annyira váratlanul ért a találkozás. Akkor határoztam el, hogy ő lesz, aki bevezet titeket a gyermeki-rodalom csodálatos világába...

Most ugyan iskolai szünet van, örültök a nyárnak, a vakációnak, gondolom így örül neki Mókus Misi is. S hogy ki Mókus Misi? Cibóka Dani legjobb barátja, róla szól a következő történet:

Mókus papa, mókus mama
meg az egész família
összedugta a fejét,
tanakodtak, mint tanítsák
móresre a csemetét.
Végezetül a nagyapja
mondta ki a döntő szót:
„Mókus Misi nem kap másképp
édes béli mogyorót,
csak ha minden egyes leckét
szorgalmasan megtanul,
nem csavarog, nem verekszik...
egyszóval, ha megjavul.”

Az a huncut mókusgyerek
mit tehetett egyebet, sorra,
szerre kijavított
minden egyes rossz jegyet.

Az évszázó után Misi
szalad haza boldogan,
mutatja a bizonyítványt,
s öröme nem oktalan,
mert az csupa jeles, érte
hangos szóval megdicsérte
maga Bagoly Bertalan.

Mivel erdei barátunk
így a helyes útra tért,
e nyúlfarknyi mókus-mese
egykedvűen véget ért.

Mert ugyebár, gyerekek,
olyan nem volt soha még,
hogy egy ilyen torkos mókus
édes béli, csörgő-zörgő
mogyoróból ne egyék.

Üdvözlettel: Cibóka Dani

Kétévnyi bezártság után a bánffyhunyadi egyházközség vegyeskórusa nagy örömmel fogadta a hírt, hogy meghívást kaptak Leányfalura. A Gyarmathy Zsigánéről elnevezett énekkar április 23-án látogatott el a Budapesttől északra fekvő településre. A kórust a leányfalusiak egy ünnepségre hívták meg, amelynek keretén belül felavatták Bánffyhunyard jeles szülőltjének, Ravasz Lászlónak az egész alakos szobrát, továbbá átadták a Ravasz László emlékházat, egyházi rendezvényközpontot.

A rendezvény Kató Béla, az Erdélyi Református Egyházközségkerület püspökének ünnepi beszédével kezdődött, ami után Balogh Zoltán, a Dunamelléki Református Egyházközségkerület püspöke szólt a jelenlevőkhöz. Az ünnepi beszédek sorát Gulyás Gergely miniszterelnökséget vezető miniszter, illetve Adorján András leányfalusi polgármester folytatta. Az ünnepi beszédek elhangzása után együtt vágták át a nemzeti színű szalagot az egyházi és világi méltóságok a rendezvényközpont bejáratánál. A továbbiakban a rendezvény fénypontjára került sor, amikor is leleplezték a világon egyedülálló egész alakos Ravasz szobrot, amit a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett Kutas László szobrászművész készített. A település központjában elhelyezett szobor öltönyben és palástban, a kezében bibliát tartva ábrázolja a püspököt. A jeles ünnepségen részt vettek Ravasz leszármazottai is.

A rendezvényközpont felavatása és a szobor leleplezése után Kató Béla mondott áldást a jelenlevőkre, illetve

a Kárpátmedencében élő istenfélő emberekre, ezek után pedig Balogh Zoltán vezetésével mondták el az egybegyűlték a miatyánkot. Dörner György színművész szavaltatát után a bánffyhunyadi kórus a Zengjen hálaének, illetve a Halló magyar kezdetű énekeket adta elő. A kórustagok feledhetetlen élményekkel a szívükben tértek vissza az ünnepi alkalomról.

Pócs Erzsébet

PÉNTEK BALÁZS

Magamnak írom ezt

*Megelégettem a bút, érzem hát
rettenthetetlen álmokba térek.
Hiába kántál sajtást a lélek,
kórusa immár nem hatolhat át.*

*Csodállak úgy, mint népség a zsenit
rendszerint halála után csodál.
Nevetni kell, s ha szíved sírdogál,
töröld egy mosollyal le könnyeid.*

*Szeress, ha muszáj, de ha nem akkor is;
állj fel, ha vesztettél s akkor győzni fogsz.
Most mindent, mi fájtnak hátradobsz,
csak így lehetsz boldog és zseni is.*

KALOTASZEG KULTURÁLIS KÖZÉLETI FOLYÓIRAT

Kiadja a Pro Kalotaszeg Művelődési Egyesület,

ISSN 2601 - 4688

ISSN-L 2601 - 4688

A szerkesztőség címe:

405400 HUEDIN /Bánffyhunyard/, str. Avram Iancu, nr. 56, jud. Cluj
e-mail: kalotaszeg.lap@gmail.com

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő: Hover Zsolt (Magyargyerőmonostor),
Főmunkatársak: Boldizsár Zeyk Imre (Tordaszentlászló), Buzás Pál (Kolozsvár).
Munkatársak: Kudor István, Laczi Julianna Zsófia (Bánffyhunyard),
Korrektúra: Hover Judit (Magyargyerőmonostor)
Műszaki szerkesztés: Laczi Levente (Bánffyhunyard).

Kérjük, támogassák lapunkat!

Adományait a RO02CECECJ1130RON0777102 számlaszámra várjuk.
A névvel, vagy betűjellel ellátott írásokért, amelyek nem mindig tükrözik
a szerkesztőség véleményét, a szerzők vállalják a felelősséget.